

СИСТЕМА МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Бурик З. М.,

*к. держ. упр., докторант кафедри державного управління та місцевого самоврядування
Львівського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України, м. Львів*

У статті розглянуто методи державного регулювання сталим розвитком України. Досліджено структуру цих методів, що поділяються на способи, засоби та прийоми. Наведено особливості застосування методів державного управління у сфері сталого розвитку України. Розглянуто напрямки реалізації державної політики у сфері сталого розвитку державними інституціями.

Ключові слова: державне регулювання, сталий розвиток, методи державного регулювання, форми державного регулювання.

Buryk Z. M.,

*PhD in Public Administration, Doctoral student
of Public Administration and Local Government Department, LRI NAPA, Lviv*

SYSTEM OF METHODS OF STATE REGULATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UKRAINE

In scientific articles studied and analyzed the main methods of state regulation of sustainable development of Ukraine. The structure of methods of state regulation in the field of sustainable development of Ukraine, calculated on the methods, tool sand techniques. The peculiarities of application of governance for sustainable development of Ukraine. The basic directions of state policy in the field of sustainable development of state institutions.

Key words: government regulation, sustainable development, methods of state regulation, the form of government regulation.

Постановка проблеми у тезовій формі та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Державне регулювання сталим розвитком України має забезпечувати надійні внутрішні та зовнішні гарантії економічного та соціального розвитку, забезпечення національної безпеки, суверенітету та територіальної цілісності держави. Функціонування системи державного управління має бути зосереджено на створенні комплексної ефективної системи захисту економічних інтересів, соціальних прав українських громадян та екологічного збалансування економічної діяльності. Економічна політика при цьому, повинна максимально сприяти розвитку національної економіки, забезпечувати гідне місце України в міжнародному поділі праці, сприяти просуванню інтересів національних виробників на світових ринках.

Для ефективного виконання цих завдань необхідним є, з одного боку, досягнення внутрішньої стабільності, консолідації провідних політичних сил та інститутів влади, що забезпечуватиме суспільну легітимність зовнішньополітичного курсу, з іншого – формування оптимальних, збалансованих і чітко координованих механізмів здійснення економічної, соціальної та екологічної діяльності, що реалізуються шляхом застосування методів державного регулювання сталим розвитком країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у становлення “концепції сталого розвитку” зробили такі зарубіжні вчені, як Р. В. Кейтс, А. А. Лейзеровіч, Т. М. Перріс, Дж. М. Хулс та ін. Теоретичні та прикладні дослідження аспектів державного регулювання в контексті сталого розвитку проводили Л. Дідківська, В. Малиновський, І. Розпутенко, Р. Рудницька, Д. Стеченко та ін.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується певна стаття. Проблемні питання державного регулювання в контексті забезпечення сталого розвитку України, а саме дослідження методів реалізації залишаються малодослідженими і потребують більш детального та ґрунтового аналізу, оскільки вирішення цих питань має не лише теоретичний, але і прикладний характер.

© Бурик З. М., 2016

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є систематизація та ґрунтовний аналіз методів державного регулювання сталим розвитком України а також виокремлення їх істотних особливостей.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням одержаних результатів. Результативність державного втручання істотною мірою залежить від того, хто, коли та в який спосіб застосовує ті чи інші методи державного регулювання. Якщо залишити поза увагою компетентність суб'єктів державного регулювання (конкретних виконавців – працівників відповідних органів державної влади), то на перший план виходять методи і способи реалізації державної політики, оскільки саме система методів державного регулювання дозволяє органам державної влади впливати на розвиток соціально-економічних процесів шляхом створення сприятливих умов для їх розвитку з метою отримання суспільно-корисних результатів [1].

Відповідно, система методів державного регулювання в сфері сталого розвитку України є найдієвішою з огляду можливостей впливу на економічний курс України.

Під поняттям “методи державного регулювання” розуміють способи владного впливу державних органів на процеси суспільного й державного розвитку, на діяльність державних структур і конкретних посадових осіб. Методи державного управління визначають механізми встановлення взаємовідносин між суб'єктом та об'єктом державного регулювання, реалізації компетенції суб'єктів державного регулювання відповідно до їх владно-управлінських повноважень [2, с. 112].

На нашу думку, методи державного регулювання сталим розвитком України – це складові частини управлінського механізму – інструменти, які містять у собі сукупність способів, засобів та прийомів досягнення мети управління, які є відображенням цілеспрямованого управлінського впливу суб'єкта управління (системи державного управління у галузі сталого розвитку України) на об'єкт управління (зовнішню політику держави), застосування яких спрямоване на розвиток сталого розвитку України та дипломатичних відносин, інтегрування економіки у світове господарство, реалізації стратегічних та геополітичних інтересів держави, та забезпечення національної безпеки.

До структури методів державного регулювання у сфері сталого розвитку України входять: засоби, способи і прийоми державного управління у сфері сталого розвитку України (рисунок).

Способи державного управління у сфері сталого розвитку України – це дії, які дають можливість досягти певних результатів у зовнішній політиці.

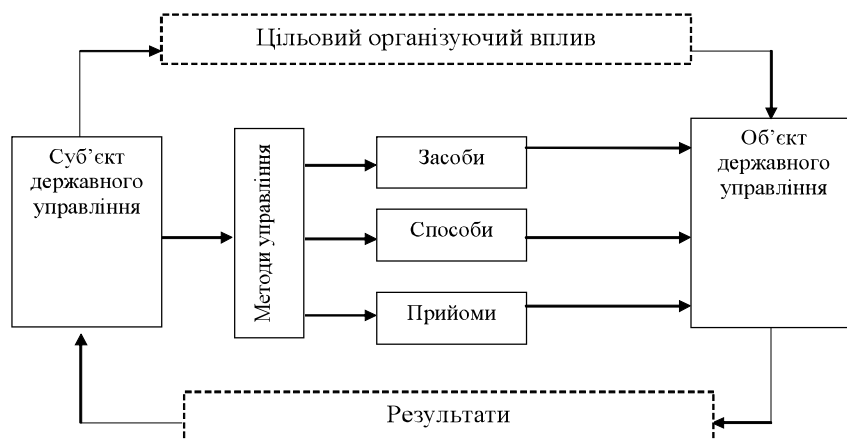

Рисунок. Структура методів державного регулювання сталим розвитком України¹

¹ власна розробка автора

Засоби державного управління у сфері сталого розвитку України – це інструменти, за допомогою яких здійснюється вплив у державному управлінні закордонними справами.

Прийоми державного управління у сфері сталого розвитку України – складові елементи форм реалізації методів управління у сфері сталого розвитку України, які застосовуються у конкретній ситуації.

Виділяючи структуру методів державного управління, можна їх розподілити за класифікаційними ознаками на такі складові :

- відповідно до стилю управління – демократичні та диктаторські;
- з позицій законну – правові та неправові;
- з позицій впливу суб'єкта управління на об'єкт управління – прямого впливу та непрямого впливу; підготовки та прийняття рішень, планування, організації, контролю, підтримки управлінської діяльності;
- за масштабом застосування – загальносистемні (планування, організації, контролю, стимулювання) та локальні (психологічні, опитування та інтерв'ювання);
- з точки зору організації управління – субординації та координації; одноосібний, колегіальний, колективний, комбінований та регламентарний методи прийняття управлінських рішень;
- з позицій науковості – пізнання (пізнавально-програмуючі) та впливу (організаційно-регулюючі);
- з позицій мотивації управлінської діяльності – заохочення, переконання та примусу;
- з позицій комплексності – загальні (нормативно-правові, адміністративні, соціально-психологічні (пропагандистські) та економічні) та спеціальні – стратегічне планування та цільове програмування, бюджетування, інформування;
- за функціональним призначенням – нормативно-правові, адміністративні (організаційно-розпорядчі), економічні та соціально-психологічні або пропагандистські.

Управлінські методи за звичай поділяються на: демократичні й диктаторські; наукові та ненаукові; адміністративні й економічні; суспільні (громадські) й державні; творчі й шаблонні; загальні й спеціальні; прямого й непрямого впливу та інші.

Застосування визначеної нами системи методів у державно-управлінській діяльності у сфері сталого розвитку України здійснюється за допомогою специфічних засобів, способів та прийомів впливу. Особливості застосування методів державного управління у галузі сталого розвитку України наведемо в таблиці.

Аналізуючи застосування методів державного управління у сфері сталого розвитку України з позицій комплексності, виокремлено загальні та спеціальні методи.

Загальні методи застосовуються на найважливіших стадіях управлінського процесу і здійснюють загальний вплив на зовнішньополітичну ситуацію держави. До цих методів відносимо: нормативно-правові; адміністративні (організаційно-розпорядчі); економічні та соціально-психологічні (пропагандистські) методи впливу, які також класифікуються і за функціональним призначенням.

Серед загальних методів державного управління у сфері сталого розвитку України одним з найважливіших є нормативно-правовий метод, згідно з яким держава впливає на зовнішні політичні, економічні та глобалізаційні процеси через право. Відповідно зміст права визначається зовнішніми умовами та суспільним устроєм держави. З іншого боку, право виступає зворотнім зв'язком, із урахуванням зовнішньополітичних факторів впливає на зовнішню політику, виступаючи регулятором суспільних відносин. Нормативно-правове регулювання у сфері сталого розвитку України в державі здійснюється двома формами: правотворчої та правозастосовної. Правотворча форма передбачає діяльність держави, яка спрямована на вироблення, видання, вдосконалення нормативних актів. Результатом правотворчої діяльності є законні та підзаконні акти. Правозастосовна діяльність держави складається із застосування норм права, що реалізується шляхом організації виконання законних та підзаконних актів, охорони від правопорушень.

Особливості застосування методів державного управління у сфері сталого розвитку України

№ з/п	За сферою застосування	Назва методу	Застосування
1	За масштабом застосування	Планування	При здійсненні планування економічної, соціальної політики України
		Організації	Організація державного управління у сфері сталого розвитку України
		Контролю	Контроль з боку держави та суспільства
		Стимулювання	Діяльність агенції стимулювання
		Психологічні	Морально-психологічний клімат
		Опитування Інтерв'ювання	Соціологічні дослідження
2	З позицій впливу суб'єкта на об'єкт	Підготовки та прийняття рішень	Здійснення управління у сфері сталого розвитку України щодо прийняття окремих рішень
		Планування	Планування роботи міністерств. Розробка програм та проектів у сфері сталого розвитку України
		Організації	Виконання програм, нормативно-правових актів та здійснення управління
		Контролю	Здійснення всебічного контролю (з боку держави і громадськості)
		Підтримки управлінської діяльності	Мотиваційні та стимулюючі методи, що допомагають у супроводі та підтримці управлінських дій
3	З точки зору організації управління	Одноосібний	Прийняття рішень Президентом України
		Колегіальний	Прийняття рішень Верховною радою України
		Колективний	Прийняття рішень органами виконавчої влади з питань сталого розвитку України (локальних)
		Комбінований	Прийняття рішень кількома органами влади (за участю громадськості)
		Регламентарний	Методи, що базуються на процедурах прийняття управлінських рішень
4	Згідно стилю управління	Демократичні	Рішення приймаються з урахуванням думки громадськості
		Диктаторські	Рішення приймаються без урахування думки громадськості
5	З позицій закону	Правові	Шляхом застосування законів та нормативно-правових актів
		Не правові	Шляхом застосування психологічних та соціальних прийомів
6	З позицій мотивації управлінської діяльності	Заохочення	Стимулювання управлінської діяльності шляхом преміювання
		Примусу	Шляхом роз'яснення та обговорення рішень у сфері сталого розвитку України
7	З позицій науковості	Пізнання	Проведення конференцій, написання наукових робіт, що включає такі наукові категорії, як аналіз, синтез, індукція, дедукція та моделювання
		Впливу	Організації та регулювання економічної політики
8	З позицій комплексності	Правові	Підготовка та прийняття нормативно-правових актів стосовно зовнішньополітичної діяльності
		Адміністративні	Засоби адміністративного впливу на діяльність
		Соціально-психологічні	Поширення інформації стосовно стану сталого розвитку України
		Економічні	Економічна дипломатія
		Цільове програмування	Програми та стратегії сталого розвитку України
		Бюджетування	Фінансування програм та заходів
		Інформування	Упровадження програмного забезпечення у сфері сталого розвитку України

Адміністративні або організаційно-розпорядчі методи державного управління у сфері сталого розвитку України базуються на застосуванні нормативно-правових актів, охоплюють усю організаційно-розпорядчу складову державного управління у галузі сталого розвитку України. На сьогодні питання сталого розвитку вирішується і на рівні державних інституцій, а саме Міністерством економічного розвитку і торгівлі України на виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України, Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” було вжито низку заходів: забезпечено адаптацію українського законодавства до загальноєвропейського і відповідний захист міноритарних акціонерів; затверджено План дій щодо дерегуляції господарської діяльності та спрощення регуляторної бази, що спрямований на усунення надмірного адміністративного регулювання господарської діяльності, створення сприятливих умов для ведення бізнесу; забезпечено обґрунтованість та прозорість прийняття рішень щодо фінансування державних інвестиційних проектів, підвищення ефективності використання державних коштів і результативності державних інвестиційних проектів (Закон України “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо державних інвестиційних проектів” від 07.04.2015 р. № 288-VIII); затверджено перелік об’єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Реалізуючи державну політику в галузі сталого розвитку Міністерством соціальної політики було анонсовано основні завдання та напрямки забезпечення сталого розвитку, як основного завдання соціального діалогу. Серед основних завдань є такі: підвищення статусу соціального діалогу; удосконалення механізмів інформування чиновників та громадськості про соціальний діалог; удосконалення системи соціального страхування, зокрема впровадження екологічного страхування.

Міністерство екології та природних ресурсів у своїй діяльності реалізуючи план заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” анонсував основні напрямки своєї діяльності: розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту постанови Кабінету Міністрів України щодо визнання такими, що втратили чинність, постанов Кабінету; розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням; прийняття рішень щодо анулювання спеціальних дозволів та наступного їх надання відповідно до законодавства (у разі потреби); проведення громадських обговорень питання відмови від спільної діяльності та переходу на угоди про розподіл продукції під час видобутку корисних копалин.

Економічні методи державного управління у сфері сталого розвитку України – це способи і прийоми впливу, в основі яких лежать економічні відносини держави і реалізація її економічних інтересів. Економічні методи впливають на економічні інтереси держави для досягнення оптимальних результатів їх функціонування з мінімальними вимогами і матеріальними витратами. Зміст економічних методів представляє взаємопов’язану систему стимулювання і економічного впливу на всі сторони життєдіяльності держави. Яскравим прикладом реалізації економічних методів є здійснення державної політики Міністерством економічного розвитку і торгівлі, основними напрямками діяльності якого є:

- аналіз стану та тенденцій економічного і соціального розвитку України, секторів та галузей економіки, адміністративно-територіальних одиниць;
- аналіз стану конкурентоспроможності національної економіки, визначає напрями діяльності і розробляє заходи щодо підвищення її рівня;
- розроблення механізму забезпечення економічної безпеки держави, детінізації економіки та відповідних заходів;
- розроблення та організація виконання державних цільових програм у промисловому секторі економіки.

До структури економічних методів входить система прийомів і засобів прямої дії на суб'єкти управління шляхом запровадження фінансово-економічних законів і налагодження фінансових та грошово-кредитних відносин, метою яких є створення оптимальних умов, які забезпечують досягнення високих економічних результатів.

Застосування пропагандистських (соціально-психологічних методів управління) обумовлюється пізнанням і використанням законів соціально-психологічної діяльності для оптимізації соціально-психологічних явищ і процесів в інтересах суспільства та держави. Реалізація зазначених методів передбачає проведення семінарів, круглих столів, конференцій, щоб якомога ефективніше залучити громадськість, суспільство в цілому до питання ефективної реалізації сталого розвитку в Україні. За допомогою соціальних методів здійснюється управління відносинами у групах і між групами, а за допомогою психологічних – управління впливом на свідомість окремих індивідів і міжособистісні відносини у групі. Соціально-психологічні (пропагандистські) методи державного управління у сфері сталого розвитку України розглядаються з позицій адміністративних, морально-етичних, організаційно-правових чи соціально-політичних. Так, методи переконання та примусу відносять до морально-етичних методів. Такий поділ розкриває похідні від наведеної групи методів, а тому не слід залишати поза увагою саме соціально-психологічну складову методів управління.

Соціально-психологічні методи державного управління у сфері сталого розвитку України розглядаються як способи впливу на людей за допомогою законів соціології та психології; як способи і прийоми впливу на процес формування та розвитку колективу, а також на соціальні та психологічні процеси, притаманні групам чи окремим особам; як способи і прийоми управлінських впливів, що застосовуються з урахуванням індивідуальних і професійних якостей працівників – фізичних, психофізичних, психічних, інтелектуальних та емоційних особливостей, базуються на використанні об'єктивних наукових положень соціального розвитку і психології, під якими розуміють систему засобів і важелів впливу на соціально-психологічний клімат у колективі, підвищення ефективності діяльності організації та її окремих працівників, спрямовані на гармонізацію соціальних відносин у колективі шляхом задоволення соціальних потреб – розвитку особистості, соціального захисту тощо; як способи впливу на об'єкт управління, що ґрунтуються на використанні соціального механізму управління за допомогою неформальних факторів, інтересів особистостей, групи, що спрямовані на управління соціально-психологічними відносинами, що формуються в дипломатичному колективі.

Основою застосування соціально-психологічних методів у реалізації міждержавних відносин є дипломатичний і діловий протокол до засобів якого входять: рукоштовкування, ввічливість і такт, емоції, вербальні і невербальні засоби, міміка і жести, зовнішній вигляд, уміння ведення бесіди, підготовка до ділової бесіди, мовні стандарти, що допомагають вести бесіду, управління бесідою, неформальна бесіда – обов'язкова частина усіх ділових зустрічей, заборонені теми для smalltalk, ділові протокольні заходи, підготовка, оформлення приміщення і столу для переговорів, представлення членів делегації, вручення квітів, розсадження за столом переговорів, порядок денний і вирішення протокольних питань, а також ухвалення рішень [3].

Проте не менш важливими є і спеціальні методи управління, що застосовуються при виконанні окремих функцій або на окремих стадіях процесу державного регулювання у сфері сталого розвитку України.

Одним з спеціальних методів державного управління у сфері сталого розвитку України є стратегічне планування та цільове програмування через застосування цільових комплексних програм, які є необхідними для розвитку та інтеграції України у світове

співтовариство. У структурі цього методу державного управління є такі прийоми та засоби, що застосовуються органами державного управління, як розробка та реалізація цільових комплексних програм, підписання міжнародних документів стосовно участі у спільних стратегіях і програмах, а також виконання цих програм, що сприяє розвитку сталого розвитку України та застосуванню інновацій:

- оновлення влади та антикорупційна реформа (Стратегія) Проведення перевірки осіб, на яких поширюється дія Закону України “Про очищення влади”;

- розроблення та запровадження процедур оцінювання впливу державних і приватних проєктів на навколишнє середовище відповідно до Директиви № 2011/92/ЄС та процедури оцінки впливу планів і програм на навколишнє природне середовище відповідно до Директиви № 2001/42/ЄС;

- створення єдиної уніфікованої електронної системи доступу до інформації про дозволи, звіти, матеріали перевірок у сфері довкілля (PRTR+) для органів влади та громадськості з метою надання доступу кожному громадянину до такої інформації та підвищення ефективності електронного врядування у сфері охорони довкілля.

Отже, система методів, що найбільше застосовуються у сфері сталого розвитку України, складається із застосування демократичних методів за стилем управління; з позицій закону – правових та не правових методів; з точки зору організації управління – субординації та координації; з позицій мотивації управлінської діяльності – заохочення, переконання та примусу; з позицій комплексності – загальні та спеціальні (стратегічне планування та цільове програмування, бюджетування, інформування); за функціональним призначенням – нормативно-правові, адміністративні, економічні та соціально-психологічні.

При використанні всіх вищенаведених методів управління слід мати на увазі, що елементи адміністративно-розпорядчого впливу присутні у реалізації кожного методу управління, оскільки застосування методів реалізується та контролюється суб’єктами управління – органами державної влади у галузі сталого розвитку України, діяльність яких є адміністративно-регламентованою та субординаційною. Всі методи управління є взаємопов’язаними й застосовуються системно на всіх стадіях управлінського процесу та напрямках впливу у галузі сталого розвитку України.

Висновки із дослідженого матеріалу і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. До структури методів державного управління у сфері сталого розвитку України входять: засоби, способи і прийоми державного управління у сфері сталого розвитку. Виділяючи структуру методів державного управління, можна їх розподілити за класифікаційними ознаками на такі складові: за стилем управління – демократичні та диктаторські; з позицій закону – правові та неправові; з позицій впливу суб’єкта управління на об’єкт управління – прямого впливу та непрямого впливу; підготовки та прийняття рішень, планування, організації, контролю, підтримки управлінської діяльності; за масштабом застосування – загальносистемні (планування, організації, контролю, стимулювання) та локальні (психологічні, опитування та інтерв’ювання); з точки зору організації управління – субординації та координації; одноосібний, колегіальний, колективний, комбінований та регламентарний методи прийняття управлінських рішень; з позицій науковості – пізнання (пізнавально-програмуєчі) та впливу (організаційно-регулюєчі); з позицій мотивації управлінської діяльності – заохочення, переконання та примусу; з позицій комплексності – загальні (нормативно-правові, адміністративні, соціально-психологічні (пропагандистські) та економічні) й спеціальні – стратегічне планування та цільове програмування, бюджетування, інформування; за функціональним призначенням – нормативно-правові, адміністративні (організаційно-розпорядчі), економічні та соціально-психологічні або пропагандистські.

Список використаних джерел

1. Адміністративне право України. Загальна частина. Академічний курс : підручник / [за заг. ред. академіка НАПрН О. М. Бандурки.]. – Х. : Золота миля, 2011. – 584 с.
2. Бахрах Д. Н. Административное право : учебник для вузов / Д. Н. Бахрах, Б. В. Россинский, Ю. Н. Стариков. – М. : Норма, 2004. – С. 305–307.
3. Бахрах Д. Н. Форма государственного управления / Д. Н. Бахрах // Сов. гос. и право. – 1983. – № 4. – С. 20–27.
4. Державне управління : словник-довід. / уклад : В. Д. Бакуменко та ін. ; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.
5. Дипломатичний і міжнародний діловий протокол та етикет : навч.-метод. матеріали / Ю. О. Чугаєнко. – К. : Національна академія управління, 2012. – 42 с.
6. Правознавство: навч. посіб. / за заг. ред. С. М. Тимченка, Т. О. Коломоєць. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2007. – 588 с.
7. Хлобистов Є. В. Стратегічна екологічна оцінка: проблеми та передумови імплементації / Є. В. Хлобистов // Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища : щорічник наук. праць / відп. ред. Б. М. Данилишин. – К. : РВПС України. 2006. – С. 42–50.

Надійшла до редколегії 30.03. 2016 р.

УДК 35.073.53

ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Мельников О. С.,

*к.е.н., доц., доцент кафедри економічної кібернетики та маркетингового менеджменту,
НТУ "ХПІ", м. Харків*

Розкрито сутність поняття корупції та корупційних діянь. Визначено основні види корупції у сфері державних закупівель та запропоновано заходи щодо протидії корупції в цій сфері.

Ключові слова: державні закупівлі, публічний сектор, корупція, електронні закупівлі.

Melnykov O. S.,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Economic Cybernetics
and Marketing Management Department NTU "KPI", Kharkiv*

WAYS TO COUNTER CORRUPTION IN PUBLIC PROCUREMENT

The meaning of corruption and corrupt actions are considered. The main corrupt practices in public procurement are identified and some measures to combat corruption in this area are offered.

Key words: public procurement, public sector, corruption, e-procurement.

Вступ. Закупівлі товарів, робіт та послуг є невід’ємною складовою функціонування будь-якої держави. Без налагодженої системи державних закупівель держава не може повноцінно виконувати свої функції.

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі (МЕРТ) України, обсяг державних закупівель товарів, робіт і послуг У 2014 р. склав 260,2 млрд грн, в I кварталі 2015 р. – близько 103,5 млрд грн [3]. Але значна частина коштів, що виділяється державою на закупівлі, витрачається неефективно, а в деяких випадках просто розкрадається. Однією з основних причин неефективного використання державних коштів у цій сфері є високий рівень корупції. За оцінками спеціалістів, річні втрати від корупційних зловживань в сфері державних закупівель складають 10 – 15 % видаткової частини державного бюджету, або 35 – 50 млрд грн [4]. Причиною таких значних втрат є поширення хабарництва та інших корупційних злочинів як з боку розпорядників державних коштів, так і з боку учасників торгів.

© Мельников О. С., 2016